

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 2. decembra 2010\*

V spojených veciach C-422/09, C-425/09 a C-426/09,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podané rozhodnutiami Symvoulio tis Epikrateias (Grécko) z 12. mája 2009 a doručené Súdnemu dvoru 28. októbra 2009, ktoré súvisia s konaniami:

**Vassiliki Stylianou Vandorou** (C-422/09),

**Vassilios Alexandrou Giankoulis** (C-425/09),

**Ioannis Georgiou Askoxilakis** (C-426/09)

proti

**Ypourgos Ethnikis Paideias kai Thriskevmaton,**

\* Jazyk konania: gréčtina.

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda ôsmej komory K. Schiemann (spravodajca), sudcovia L. Bay Larsen a C. Toader,

generálny advokát: P. Mengozzi,  
tajomník: K. Malacek, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 23. septembra 2010,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— grécka vláda, v zastúpení: E. Skandalou, splnomocnená zástupkyňa,

— Európska komisia, v zastúpení: G. Zavvos a H. Støvlbæk, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

### **Rozsudok**

- 1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článku 1 písm. e) a článku 4 ods. 1 písm. b) smernice Rady 89/48/EHS z 21. decembra 1988 o všeobecnom systéme uznávania diplomov vyššieho vzdelania udelených pri ukončení odborného vzdelávania a prípravy v dĺžke trvania aspoň troch rokov (Ú. v. ES L 19, 1989, s. 16; Mim. vyd. 05/001, s. 337), zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/19/ES zo 14. mája 2001 (Ú. v. ES L 206; Mim. vyd. 05/004, s. 138, ďalej len „smernica 89/48“).
  
- 2 Tieto návrhy boli predložené v rámci sporov, v ktorých medzi sebou stoja na jednej strane Vassiliki Stylianou Vandorou, Vassilios Alexandrou Giankoulis a Ioannis Georgiou Askoxilakis a na strane druhej Ypourgos Ethnikis Paideias kai Thriskevmaton (minister školstva a vierovyznaní) a ktoré sa týkajú istých rozhodnutí Symvoulio Anagnorisis Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsis (rada poverená uznávaním rovnocennosti diplomov vyššieho vzdelania, ďalej len „Saeitte“). Týmito rozhodnutiami Saeitte podmienila právo uchádzačov vo veci samej vykonávať v Grécku ich povolanie, ktoré sú oprávnení vykonávať v iných členských štátoch, kompenzačnými opatreniami, konkrétne skúške spôsobilosti a adaptačnému obdobiu.

## Právny rámec

### *Právna úprava Únie*

- 3 Z tretieho a štvrtého odôvodnenia smernice 89/48 vyplýva, že jej cieľom je zaviesť všeobecný systém pre uznávanie diplomov, aby sa európskym občanom umožnilo vykonávať akékoľvek povolanie, ktoré v hostiteľskom členskom štáte závisí od ukončenia postsekundárneho vzdelania a prípravy, za predpokladu, že majú diplom, ktorý ich pripravuje na toto povolanie a bol udelený v inom členskom štáte po ukončení štúdií trvajúcich aspoň tri roky.
- 4 Článok 1 smernice 89/48 stanovuje:

„Pre účely tejto smernice budú platiť nasledovné definície:

- a) diplom: akýkoľvek diplom, osvedčenie alebo iný doklad o formálnej kvalifikácii, alebo akýkoľvek súbor takých diplomov, osvedčení alebo iných dokladov:
  - ktorý bol udelený príslušným orgánom niektorého členského štátu a označený [členského štátu označeným – *neoficiálny preklad*] v súlade s jeho vlastnými zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správными opatreniami,

- ktoré dokazujú, že držiteľ úspešne ukončil minimálne trojročné nadstavbové štúdium, denné alebo na čiastočný úväzok v rovnocennej dĺžke trvania, na univerzite alebo inej vysokej škole alebo inej vzdelávacej inštitúcii na rovnakej úrovni a kde sa vyžaduje, že úspešne ukončil odbornú prípravu, ktorá sa vyžaduje k štúdiu v nadväznosti na úplné stredné vzdelanie [ktorý preukazuje, že držiteľ úspešne skončil postsekundárne štúdium aspoň trojročného trvania, alebo štúdium rovnakého rozsahu popri zamestnaní, na univerzite alebo inštitúcii vyššieho vzdelávania alebo inej inštitúcii rovnocennej úrovne a prípadne, že úspešne ukončil odbornú prípravu požadovanú okrem postsekundárneho štúdia – *neoficiálny preklad*] a
  
- ktorý preukazuje, že držiteľ má odbornú kvalifikáciu požadovanú na začatie alebo vykonávanie regulovaného povolania v tom členskom štáte,

za predpokladu, že vzdelanie a príprava potvrdené diplomom, osvedčením alebo iným dokladom formálnej kvalifikácie boli absolvované hlavne v rámci spoločenstva, alebo jeho držiteľ má trojročnú odbornú prax potvrdenú členským štátom, ktorý uznal diplom, osvedčenie alebo iný doklad o formálnej kvalifikácii z tretej krajiny.

...

...

- c) regulované povolanie: regulovaná odborná činnosť alebo rozsah [súbor – *neoficiálny preklad*] činností, ktoré predstavujú toto povolanie v niektorom členskom štáte;

d) regulovaná odborná činnosť: odborná činnosť, pokiaľ začatie alebo vykonávanie takejto činnosti alebo jednej z jej spôsobov vykonávania v členskom štáte predpokladá priamo či nepriamo v zmysle zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení vlastníctvo diplomu. Nasledovné bude osobitne predstavovať spôsob vykonávania regulovanej odbornej činnosti:

— vykonávanie činnosti na základe profesijného titulu, pokiaľ používanie takého titulu je vyhradené pre držiteľa diplomu podmieneného zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnyimi opatreniami,

— vykonávanie profesionálnej činnosti týkajúcej sa zdravia, pokiaľ odmena a/alebo náhrada za takú činnosť podlieha vlastníctvu diplomu na základe opatrení zameraných na sociálnu istotu vo vnútroštátnom meradle.

...

e) odborná prax: skutočné a legálne vykonávanie príslušnej profesie v niektorom členskom štáte;

f) adaptačné obdobie: vykonávanie regulovaného povolania v hostiteľskom štáte pod dohľadom kvalifikovaného člena tohto povolania, pričom takéto obdobie praxe pod dohľadom je pravdepodobne [prípadne – *neoficiálny preklad*] doplnené ďalšou odbornou prípravou. Toto obdobie praxe pod dohľadom bude predmetom hodnotenia. ...

- g) skúška spôsobilosti: test obmedzený na odborné vedomosti uchádzača, vypracovaný príslušnými orgánmi hostiteľskej krajiny s cieľom zhodnotiť schopnosť uchádzača vykonávať regulované povolanie v danom členskom štáte.

Aby sa umožnilo vykonať tento test, príslušné orgány zostavia zoznam predmetov, ktoré, na základe porovnania vzdelávania a prípravy požadovaných v členskom štáte a ktoré získal uchádzač, nie sú pokryté diplomom alebo iným dôkazom o formálnej kvalifikácii uchádzača.

Skúška spôsobilosti musí zohľadniť skutočnosť, že uchádzač je kvalifikovaný odborník v pôvodnom členskom štáte, odkiaľ pochádza [v členskom štáte pôvodu alebo v členskom štáte, z ktorého prichádza – *neoficiálny preklad*]. Bude sa týkať predmetov vybraných z uvedeného zoznamu, ktorých ovládanie je rozhodujúce pre schopnosť výkonu daného povolania v hostiteľskej krajine. Test môže tiež zahŕňať vedomosti o odborných pravidlách [o etických pravidlách – *neoficiálny preklad*], ktoré sa môžu uplatniť pre dané činnosti v hostiteľskom členskom štáte. Podrobné uplatňovanie skúšky spôsobilosti bude určené príslušnými orgánmi toho štátu s meritórnym prihliadnutím na pravidlá práva spoločenstva.

...“

- 5 Podľa článku 2 prvého odseku smernice 89/48 sa táto smernica bude vzťahovať na ktoréhokoľvek štátneho príslušníka členského štátu, ktorý si želá vykonávať regulované povolanie v hostiteľskom členskom štáte ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako zamestnanec.

6 Článok 3 prvý odsek písm. a) smernice 89/48 stanovuje:

„Ak je v hostiteľskom členskom štáte začatie výkonu alebo vykonávanie regulovaného povolania podmienené vlastníctvom diplomu, príslušný orgán nemôže z dôvodov neprimeranej kvalifikácie odmietnuť schváliť štátnemu príslušníkovi členského štátu začať alebo vykonávať toto povolanie za rovnakých podmienok, aké stanovuje vlastným štátnym príslušníkom:

a) ak je uchádzač držiteľom diplomu, ktorý bol udelený v členskom štáte a ktorý sa vyžaduje v ďalšom členskom štáte pre začatie vykonávania alebo vykonávanie príslušného povolania na jeho území...“

7 Podľa článku 4 smernice 89/48:

„1. Bez vplyvu [Bez ohľadu – *neoficiálny preklad*] na článok 3 hostujúci členský štát môže od uchádzača takisto požadovať:

a) dôkaz o odbornej praxi, pričom [ak – *neoficiálny preklad*] dĺžka vzdelania a prípravy uvedenej na podporu jeho žiadosti v zmysle článku 3 písm. a) a b) je aspoň o jeden rok kratšia ako sa vyžaduje v hostiteľskom členskom štáte. ...

....



b) ukončiť adaptačné obdobie nepresahujúce tri roky alebo podrobiť sa skúške spôsobilosti:

- tam, kde sa obsah vzdelania a prípravy, ktoré nadobudol podľa znenia článku 3 písm. a) a b), podstatne odlišuje od toho, ktorý sa vyžaduje pre získanie diplomu v hostiteľskom členskom štáte, alebo

...

Ak hostujúci členský štát má v úmysle vyžadovať od uchádzača absolvovanie adaptačného obdobia alebo vykonanie skúšky spôsobilosti, musí najskôr preskúmať, či vedomosti uchádzača, ktoré nadobudol počas svojej odbornej praxe, sú také, že úplne alebo čiastočne zahŕňajú [vyrovnávajú – *neoficiálny preklad*] podstatné odlišnosti uvedené v prvom pododseku.

Ak hostiteľský členský štát využije túto možnosť, musí dať uchádzačovi právo vybrať si medzi adaptačným obdobím a skúškou spôsobilosti. Ako výnimku z tohto princípu si môže hostiteľský členský štát stanoviť buď adaptačné obdobie alebo skúšku spôsobilosti pre povolania, ktorých prax si vyžaduje presnú znalosť vnútroštátneho práva a ohľadne ktorých poskytnutie rady a/alebo pomoci týkajúcej sa vnútroštátneho práva je základnou a stabilnou stránkou odbornej činnosti. ...

2. Ale hostiteľský členský štát nemôže uplatniť ustanovenia odseku 1 písm. a) a b) hromadne.“

### *Vnútroštátna právna úprava*

Opatrenia, ktorými sa smernica 89/48 preberá do vnútroštátneho práva

- 8 Cieľom prezidentského dekrétu č. 165/2000 z 23. júna 2000 (FEK A'149/28.6.2000) v znení prezidentských dekrétov č. 373/2001 z 22. októbra 2001 (FEK A' 251) a č. 385/2002 z 23. decembra 2002 (FEK A' 334, ďalej len „dekrét č. 165/2000“) bolo prebratie smernice 89/48 do gréckeho právneho poriadku.
- 9 Článok 2 ods. 5 a 7, článok 3, článok 4 ods. 1 písm. a) a článok 5 dekrétu č. 165/2000 preberajú v uvedenom poradí vyššie uvedený článok 1 písm. e) a g), článok 2 prvý odsek, článok 3 prvý odsek písm. a) a článok 4 smernice 89/48.
- 10 Okrem toho článok 10 dekrétu č. 165/2000 upravuje vznik Saeitte ako kolektívneho orgánu v rámci ministerstva školstva a vierovyznaní, ktorý má podľa článku 11 tohto dekrétu za úlohu rozhodovať o žiadostiach o uznanie diplomov vyššieho vzdelania, na ktoré sa uplatňuje smernica 89/48.

Povolanie strojného inžiniera a povolanie telekomunikačného inžiniera

- 11 Povolanie strojného a telekomunikačného inžiniera je v Grécku regulovaným povolaním, ktoré môžu vykonávať iba členovia Techniko Epimelitirio tis Elladas (Grécka technická komora, ďalej len „TEE“).

- 12 Prezidentský dekrét z 27. novembra a 14. decembra 1926 o kodifikácii ustanovení a predpisov týkajúcich sa zloženia TEE (FEK A' 430) v znení zákona č. 1486/1984 (FEK A'161) a prezidentského dekrétu č. 512/1991 z 30. novembra a 12. decembra 1991 (FEK A'190, ďalej len „dekrét TEE“) vo svojom článku 2 ods. 1 stanovuje, že ako členovia TEE sú povinne zapísaní štátni príslušníci členských štátov „ak sú držiteľmi diplomu Národnej technickej školy Metsovien, iných vnútroštátnych technických škôl alebo rovnocenných zahraničných škôl a majú povolenie na výkon povolania“.
- 13 Odborníci sú rozdelení do deviatich odborov vymenovaných v článku 2 ods. 5 tohto dekrétu, medzi ktoré patrí odbor strojný inžinier, ale nie odbor telekomunikačný inžinier.
- 14 Podľa článku 2 ods. 6 dekrétu TEE sú odbory, ktoré nie sú uvedené medzi odborními definovanými v článku 2 ods. 5 tohto dekrétu, zaradené do najbližšieho odboru. Bez ohľadu na to má takto zapísaný člen TEE profesijné práva spojené s odborom alebo len so špecializáciou uvedenou v jeho povolení na výkon povolania, tak ako ich určuje platná vnútroštátna právna úprava.
- 15 Článok 4 ods. 3 dekrétu TEE najmä stanovuje, že TEE zabezpečuje prípravu odborných skúšok, vydáva povolenia na výkon povolania inžiniera v súlade s platnými predpismi a vedie zoznamy inžinierov.
- 16 V tomto kontexte z článkov 1 a 4 zákona č. 1225/1981 z 30 a 31. decembra 1981 (FEK B' 713) vyplýva príslušnosť TEE vydávať povolenia na výkon povolania v Grécku inžinierom, ktorí sú držiteľmi diplomov z gréckych vysokých škôl, ako aj z rovnocenných

škôl nachádzajúcich sa v zahraničí. Podľa článku 1 ods. 3 tohto zákona to isté platí v prípade inžinierov, ktorí sú držiteľmi diplomov z vysokých škôl nachádzajúcich sa v zahraničí a ponúkajúcich špecializácie, ktoré nezodpovedajú špecializáciám inžinierov, ktorí sú držiteľmi diplomov z vnútroštátnych vysokých škôl.

- 17 Na základe zákona č. 1225/1981 medzirezortná vyhláška ED 5/4/339 zo 14. septembra 1984 a 5. októbra 1984, ktorá bola prijatá ministrom verejných prác a ministrom školstva a vierovyznaní, stanovila pre TEE pravidlá pri vydávaní povolenia na výkon povolania inžiniera.

## Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

### *Vec C-422/09 (Vandorou)*

- 18 V. S. Vandorou sa po absolvovaní postgraduálneho štúdia a skúšok na London University Guildhall (Univerzita Guildhall v Londýne) (Spojené kráľovstvo) v období od septembra 1994 do februára 1997 stala držiteľkou diplomu „Master of Business Administration“. Počas štúdií pracovala v Spojenom kráľovstve, a to najmä v spoločnosti Elf Oil Ltd (ďalej len „Elf Oil“).
- 19 Dňa 15. augusta 1997 bola zapísaná do Association of Chartered Certified Accountants (Združenie zapísaných účtovníkov Spojeného kráľovstva, ďalej len „ACCA“). Po tom, ako úspešne vykonala príslušné skúšky a absolvovala potrebnú odbornú prax

predpísanú a schválenú pre oblasť účtovníctva/audit, stala sa 17. apríla 2000 oficiálnou členkou tejto profesijnej organizácie a získala profesijný titul „Chartered Certified Accountant“ (zapísaný účtovník). V období medzi oboma uvedenými dátumami pracovala V. S. Vandorou v audítorskej akciovej spoločnosti Pricewaterhouse Coopers v Grécku (ďalej len „Pricewaterhouse Coopers“).

- 20 V. S. Vandorou podala 10. apríla 2002 na Saeitte žiadosť o uznanie práva vykonávať v Grécku povolanie účtovníka – daňového poradcu.
- 21 Predložila osvedčenia, ktoré potvrdzovali, že v Spojenom kráľovstve môže vykonávať povolanie „Chartered Certified Accountant“ a v ktorých boli opísané činnosti súvisiace s týmto povolaním. Ďalej poukázala na svoje predchádzajúce pracovné skúsenosti získané v Elf Oil a v Pricewaterhouse Coopers a predložila zodpovedajúce potvrdenia týchto spoločností.
- 22 V akte č. 80 z 23. marca 2004 (ďalej len „prvý napadnutý akt“) Saeitte najprv konštatovala, že povolanie účtovníka je regulovaným povolaním tak v Grécku, ako aj v Spojenom kráľovstve a V. S. Vandorou, ktorá je držiteľkou profesijného titulu „Chartered Certified Accountant“ vydaného profesijnou organizáciou Spojeného kráľovstva ACCA, sa má považovať za držiteľku diplomu účtovníka v zmysle smernice 89/48 a dekrétu č. 165/2000. Saeitte ďalej usúdila, že V. S. Vandorouovej treba uložiť kompenzačné opatrenia „keďže študijný program, ktorý absolvovala, je svojím obsahom podstatne odlišný od obsahu vzdelávania a prípravy účtovníkov v Grécku“. Rozhodla preto o zriadení trojčlennej komisie, ktorá mala vymedziť presný obsah uvedených opatrení, ktoré mali byť žalobkyni uložené.

- 23 V zmysle rozhodnutia tejto trojčlennej komisie následne Saeitte aktom č. 89 z 25. októbra 2004 (ďalej len „druhý napadnutý akt“) uložila V.S. Vandorouovej s cieľom priznať jej právo vykonávať v Grécku povolanie účtovníka – daňového poradcu ako kompenzačné opatrenie povinnosť vykonať skúšku spôsobilosti z vnútroštátneho práva a najmä z práva obchodných spoločností, obchodného, pracovného a daňového práva, keďže vykonávanie povolania účtovníka – daňového poradcu si vyžaduje presnú znalosť vnútroštátnych právnych noriem. Na základe článku 5 dekrétu č. 165/2000, ktorým sa preberá článok 4 ods. 1 písm. b) tretí pododsek smernice 89/48, ďalej Saeitte upresnila, že V.S. Vandorou nemá možnosť vybrať si medzi skúškou spôsobilosti a adaptačným obdobím, keďže povolanie účtovníka – daňového poradcu patrí medzi povolania „ktorých prax si vyžaduje presnú znalosť vnútroštátneho práva a ohľadne ktorých poskytnutie rady a/alebo pomoci týkajúcej sa vnútroštátneho práva je základnou a stabilnou stránkou odbornej činnosti“.
- 24 Saeitte napokon usúdila, že odbornú prax V.S. Vandorouovej, ktorú nadobudla v Grécku v rámci pôsobenia v Pricewaterhouse Coopers, nemožno vziať do úvahy. Podmienky stanovené v článku 2 ods. 5 dekrétu č. 165/2000, ktorý podobne ako článok 1 písm. e) smernice 89/48 definuje „odbornú prax“ ako „skutočné a legálne vykonávanie príslušnej profesie v niektorom členskom štáte“, neboli splnené, keďže V.S. Vandorou nemala počas obdobia nadobudnutia uvedenej praxe povolenie na vykonávanie povolania účtovníka v Grécku.
- 25 V.S. Vandorou následne podala proti prvému a druhému napadnutému aktu žalobu na Symvoulio tis Epikrateias.
- 26 Pokiaľ ide o žalobu proti prvému napadnutému aktu, Symvoulio tis Epikrateias sa domnieva, že musí byť zrušený, lebo je nedostatočne odôvodnený v súvislosti s uložením kompenzačných opatrení V.S. Vandorouovej. Saeitte sa totiž obmedzila len na to, že

všeobecným a neurčitým spôsobom uviedla, že „študijný program, ktorý V. S. Vandorou absolvovala, je svojím obsahom podstatne odlišný“, pričom mala osobitne a konkrétne uviesť predmety, ktoré v rámci vzdelávania a prípravy V. S. Vandorou absolvovala a predmety pokryté príslušným gréckym diplomom, stanoviť odlišnosti medzi týmito predmetmi a nakoniec formulovať úplne a samostatne odôvodnené posúdenie podstatného charakteru dotknutých odlišností.

27 Pokiaľ ide o žalobu proti druhému napadnutému aktu, vnútroštátny súd konštatuje, že jeho platnosť je podmienená platnosťou prvého napadnutého aktu, a zrušenie prvého aktu teda musí spôsobiť aj zrušenie druhého.

28 Symvoulío tis Epikrateias sa však v tomto kontexte domnieva, že je potrebné preskúmať aj dôvod neplatnosti, podľa ktorého je odôvodnenie druhého napadnutého aktu poznačené nesprávnym právnym posúdením, keďže v ňom Saeítte pri posudzovaní, či sa V. S. Vandorouovej majú uložiť kompenzačné opatrenia, dospela k záveru, že nie je potrebné zohľadniť odbornú prax, ktorú získala v Grécku. Vnútroštátny súd zastáva názor, že preskúmanie tohto dôvodu je potrebné preto, lebo určením otázok, ktoré bude musieť po zrušení napadnutých aktov príslušný vnútroštátny orgán preskúmať, sa presne vymedzia jeho povinnosti pri prispôbovaní sa súdnemu rozhodnutiu o zrušení týchto aktov a V. S. Vandorouovej tak bude, aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti konania, poskytnutá plná a účinná súdna ochrana.

29 Za týchto okolností Symvoulío tis Epikrateias rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa pod pojmom ‚odborná prax‘ v zmysle článku 4 ods. 1 písm. b) smernice 89/48..., ktorú zohľadňuje vnútroštátny orgán príslušný na posúdenie, či

vedomosti dotknutej osoby, ktoré nadobudla počas tejto praxe, môžu úplne alebo čiastočne vyrovnáť podstatné odlišnosti medzi predmetmi, ktoré dotknutá osoba absolvovala v rámci vzdelávania a prípravy v členskom štáte pôvodu a predmetmi pokrytými príslušným diplomom požadovaným v hostiteľskom členskom štáte, rozumieť aj prax, ktorá má tieto kumulatívne vlastnosti:

- a) dotknutá osoba ju nadobudla po získaní diplomu, ktorý jej umožňuje začať vykonávať určité regulované povolanie v členskom štáte pôvodu;
  
- b) bola nadobudnutá v rámci výkonu povolania v hostiteľskom členskom štáte, ktoré, aj keď sa nezhoduje s regulovaným povolaním, na ktoré sa vzťahuje žiadosť na výkon povolania podaná dotknutou osobou podľa smernice 89/48... (a ktoré okrem toho nemôže byť v hostiteľskom členskom štáte pred vyhovením predmetnej žiadosti legálne vykonávané), je podľa meritórneho posúdenia vykonaného vnútroštátnym orgánom príslušným rozhodnúť o žiadosti povolaním, ktoré zrejme s týmto regulovaným povolaním súvisí, a
  
- c) podľa meritórneho posúdenia tohto vnútroštátneho orgánu sa vďaka uvedenej súvislosti považuje za prax, ktorá môže aspoň čiastočne vyrovnáť podstatné odlišnosti medzi predmetmi, ktoré dotknutá osoba absolvovala v rámci vzdelávania a prípravy v členskom štáte pôvodu a predmetmi pokrytými príslušným diplomom hostiteľského členského štátu.“



*Vec C-425/09 (Giankoulis)*

- 30 V. S. Giankoulis je držiteľom diplomu získaného na fakulte inžinierstva Školy technických aplikácií Technologiko Ekpaideftiko Idryma v Kavale (Grécko), ako aj postgraduálneho diplomu „Master of Science“ Technologického inštitútu v Cranfielde (Spojené kráľovstvo) v oblasti inžinierstva výrobných systémov.
- 31 Dňa 17. apríla 1996 bol V.S. Giankoulis prijatý spoločnosťou Elliniki Viomichania Alouminiou A.E (ďalej len „Elliniki Viomichania Alouminiou“). V tejto spoločnosti pracoval na oddelení zlievania ako technik údržby do 31. decembra 1997 a ako vedúci zodpovedný za mechanickú údržbu zlievárenských zariadení do 31. decembra 2000.
- 32 V. S. Giankoulis je od 12. júla 2000 členom Institution of Mechanical Engineers (Inštitút strojných inžinierov) v Spojenom kráľovstve. V súlade s osvedčením tohto inštitútu z 8. novembra 2000 má právo používať titul „Chartered Engineer“. Jeho zápis do registra „Chartered Engineers“ sa uskutočnil na základe jeho akademickej kvalifikácie, ako aj odbornej praxe nadobudnutej v Grécku.
- 33 Od 1. januára 2002 pracuje V.S. Giankoulis na integrovanom oddelení zlievania a plynulého odlievania spoločnosti Elliniki Viomichania Alouminiou ako pracovník zodpovedný za údržbu zariadení.

- 34 V. S. Giankoulis podal 9. marca 2001 na Saeitte žiadosť o uznanie práva vykonávať v Grécku povolanie strojného inžiniera. Okrem dokumentov potvrdzujúcich jeho uvedené akademické vzdelanie predložil aj potvrdenie o odbornej praxi v Elliniki Viomichania Alouminiou.
- 35 Po niekoľkých zasadnutiach, na ktorých boli prijaté iba rozhodnutia o prerušení konania o preskúmaní žiadosti, Saeitte v akte č. 42 z 8. apríla 2002 (ďalej len „tretí napadnutý akt“) usúdila, že vzdelávanie a príprava V. S. Giankoulisa na Technologiko Ekpaideftiko Idryma v Kavale sa podstatne odlišuje od príslušného vzdelávania a prípravy, ktoré poskytujú technické fakulty vysokých škôl v Grécku a že jeho odborná prax, ktorú nadobudol výlučne v Grécku, nesúvisí s povolaním strojného inžiniera. Saeitte ďalej konštatovala, že na vyrovnanie podstatných odlišností vo vzdelávaní a príprave je potrebné v súvislosti s V. S. Giankoulisom prijať kompenzačné opatrenia a ustanoviť trojčlennú komisiu, ktorá upresní ich obsah.
- 36 Takto ustanovená komisia v zápisnici z 12. novembra 2002 navrhla, aby V. S. Giankoulis vykonal skúšku alebo absolvoval trojročné adaptačné obdobie, ktoré sa na účely odstránenia odlišností v oblastiach tvoriacich základné vedomosti v odvetví strojného inžinierstva bude týkať štyroch predmetov a na účely pokrytia predmetov vyžadovaných pre povolanie elektroinžiniera sa bude týkať siedmich predmetov.
- 37 Po dvoch ďalších prerušeníach konania prijala Saeitte akt č. 87 z 21. septembra 2004 (ďalej len „štvrtý napadnutý akt“) a rozhodla sa prijať len tú časť správy vyššie uvedenej komisie, ktorá sa týkala uloženia kompenzačných opatrení v súvislosti s povolaním strojného inžiniera. Saeitte tak V. S. Giankoulisovi uložila kompenzačné opatrenia spočívajúce v skúške alebo vo výkone práce pod dohľadom počas troch rokov

v súvislosti s nasledujúcimi predmetmi v oblasti strojného inžinierstva: „Tepelná technika – Termodynamika – Tepelné zariadenia – Chladiace zariadenia – Klimatizácia – Zdvižné zariadenia – Hydraulické zariadenia a tlakové stanice“.

- 38 V. S. Giankoulis následne podal žalobu na Symvoulio tis Epikrateias a žiadal najmä o zrušenie tretieho a štvrtého napadnutého aktu.
- 39 Pokiaľ ide o tretí napadnutý akt, Symvoulio tis Epikrateias sa domnieva, že musí byť zrušený, lebo je nedostatočne odôvodnený v súvislosti s uložením kompenzačných opatrení V.S. Giankoulisovi. Saeitte sa totiž obmedzila len na to, že všeobecným a neurčitým spôsobom poukázala na podstatné odlišnosti vo vzdelávaní a príprave V.S. Giankoulisa, pričom mala osobitne a konkrétne uviesť predmety, ktoré v rámci vzdelávania a prípravy absolvoval, a predmety tvoriace obsah štúdia, ktoré v Grécku vedie k získaniu diplomu umožňujúcemu vykonávať podľa zákona regulované povolanie strojného inžiniera, stanoviť odlišnosti medzi týmito predmetmi a nakoniec formulovať úplne a samostatne odôvodnené posúdenie podstatného charakteru dotknutých odlišností.
- 40 Pokiaľ ide o štvrtý napadnutý akt, vnútroštátny súd konštatuje, že jeho platnosť je podmienená platnosťou tretieho napadnutého aktu, a zrušenie tretieho aktu teda musí spôsobiť aj zrušenie štvrtého.
- 41 Symvoulio tis Epikrateias sa však v tomto kontexte domnieva, že je potrebné preskúmať aj dôvod neplatnosti, podľa ktorého je odôvodnenie štvrtého napadnutého aktu poznačené nesprávnym právnym posúdením, keďže prijatím správy trojčlennej komisie Saeitte dospela pri posudzovaní uloženia kompenzačných opatrení k záveru, že

nie je potrebné zohľadniť odbornú prax, ktorú žalobca získal v Grécku. Vnútroštátny súd zastáva názor, že preskúmanie tohto dôvodu je potrebné preto, lebo určením otázok, ktoré bude musieť po zrušení napadnutých aktov príslušný vnútroštátny orgán preskúmať, sa presne vymedzia jeho povinnosti pri prispôbovaní sa súdnemu rozhodnutiu o zrušení týchto aktov a V.S. Giankoulisovi tak bude, aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti konania, poskytnutá plná a účinná súdna ochrana.

- 42 V rámci preskúmania tohto žalobného dôvodu má vnútroštátny súd pochybnosti, pokiaľ ide o otázku, či odborná prax V.S. Giankoulisa, ktorú nadobudol po získaní titulu „Chartered Engineer“, predstavuje „odbornú prax“, ktorá sa má vziať do úvahy na účely uplatnenia článku 4 ods. 1 písm. b) smernice 89/48.
- 43 Za týchto okolností Symvoulio tis Epikrateias rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Zodpovedá pojem ‚odborná prax‘ uvedený v článku 4 ods. 1 písm. b) smernice 89/48..., pojmu ‚odborná prax‘ definovanému v článku 1 písm. e) rovnakej smernice a možno pod týmto pojmom rozumieť prax, ktorá má tieto kumulatívne vlastnosti:

- a) dotknutá osoba ju nadobudla po získaní diplomu, ktorý jej umožňuje začať vykonávať určité regulované povolanie v členskom štáte pôvodu;

- b) bola nadobudnutá v rámci výkonu toho istého povolania, v súvislosti s ktorým dotknutá osoba podala žiadosť na základe smernice 89/48... (pozri pojmy ‚the profession concerned‘, ‚la profession concernée‘, ‚des betreffenden Berufs‘ použité v anglickom, francúzskom a nemeckom znení [uvedenej] smernice), a
- c) uvedené povolanie bolo vykonávané legálne, teda v súlade so znením a podmienkami príslušnej právnej úpravy členského štátu, v ktorom bolo vykonávané, takže nemožno zohľadniť prax nadobudnutú v tomto presne určenom povolaní v hostiteľskom členskom štáte predtým, ako bolo vyhovené žiadosti, pretože dotknuté povolanie nemôže byť v hostiteľskom štáte legálne vykonávané predtým, ako sa žiadosti vyhovie [s výnimkou uplatnenia článku tejto 5 smernice, ktorý za určitých podmienok povoľuje – na účely dosiahnutia odborného vzdelania, ktoré nebolo absolvované v členskom štáte pôvodu – vykonávať v hostiteľskom členskom štáte povolanie s pomocou kvalifikovaného odborníka]?”

*Vec C-426/09 (Askoxilakis)*

<sup>44</sup> I. G. Askoxilakis je držiteľom diplomu fyzikálnych vied Fakulty fyzikálnych vied Krétskej univerzity (Grécko), ako aj postgraduálneho diplomu v odbore inžinierstvo komunikačných sietí Fakulty elektroinžinierstva a informatiky na Univerzite v Mníchove (Nemecko). V zmysle tohto diplomu je I. G. Askoxilakis v Nemecku oprávnený na výkon regulovaného povolania v odbore inžinierstva komunikačných sietí.

<sup>45</sup> I. G. Askoxilakis podal na Saeitte 21.októbra 2003 žiadosť o uznanie práva vykonávať v Grécku povolanie inžiniera komunikačných sietí. Okrem dokumentov

potvrďujúcich jeho akademické vzdelanie predložil aj potvrdenie Ústavu pre technológiu a výskum (Ú.T.V.), z ktorého vyplýva, že v ňom pracoval od 1. augusta 2002 do 28. februára 2003 v rámci výskumných programov tohto ústavu a od 1. marca 2003 ako špecializovaný vedecko-technický pracovník, najmä v laboratóriu „telekomunikácie a siete“. Na základe žiadosti Saeitte I.G. Askoxilakis tiež predložil druhé potvrdenie Ú.T.V., v ktorom je podrobnejšie opísaný predmet jeho práce v rámci tohto ústavu.

<sup>46</sup> Aktom č. 87 z 21. septembra 2004 (ďalej len „piaty napadnutý akt“) Saeitte rozhodla, že I.G. Askoxilakisovi uloží kompenzačné opatrenia, aby sa vyrovnali podstatné odlišnosti medzi jeho vzdelávaním a prípravou a predmetmi, ktoré pokrýva vzdelávanie a príprava poskytované gréckymi technickými školami v súvislosti s povoláním inžiniera informatiky, telekomunikácií a sietí v Grécku. Saeitte okrem toho rozhodla o zriadení trojčlennej komisie s cieľom určiť obsah týchto kompenzačných opatrení.

<sup>47</sup> Takto zriadená komisia vo svojej správe z 10. februára 2005 odporučila skúšku spôsobilosti alebo adaptačné obdobie počas troch rokov v súvislosti s týmito predmetmi: „A. Konceptia digitálnych, elektrických a analógových obvodov. Analýza sietí. B. Počítače. Systém mikropočítačov. Funkčný systém počítačov. Konceptia a inštalácia programátorských jazykov. Algoritmy a kombinácie. Štruktúry a databázy. Technológia softvérov. C. Telekomunikácie a siete. Formátovanie. Demodulácia. Hodnotenie a prenos signálov. Bezdrôtové spojenie a prenos. Internet a jeho uplatnenie.“

<sup>48</sup> Aktom č. 96 z 8. marca 2005 (ďalej len „šiesty napadnutý akt“) Saeitte túto správu prijala a určila I.G. Askoxilakisovi vyššie uvedené kompenzačné opatrenia, pričom nezohľadnila odbornú prax, ktorú získal v Ú.T.V.

- 49 I. G. Askoxilakis následne podal žalobu, a to najmä proti piatemu a šiestemu napadnutému aktu.
- 50 Pokiaľ ide v prvom rade o piaty napadnutý akt, Symvoulio tis Epikrateias sa domnieva, že musí byť zrušený, lebo je nedostatočne odôvodnený v súvislosti s uložením kompenzačných opatrení I. G. Askoxilakisovi. Saeitte sa totiž obmedzila len na to, že všeobecným a neurčitým spôsobom poukázala na „podstatné odlišnosti“, pričom mala osobitne a konkrétne uviesť predmety, ktoré v rámci vzdelávania a prípravy absolvoval I. G. Askoxilakis, a predmety tvoriace obsah štúdia, ktoré v Grécku vedie k získaniu diplomu umožňujúceho vykonávať povolanie telekomunikačného inžiniera, stanoviť odlišnosti medzi týmito predmetmi a nakoniec formulovať úplne a samostatne odôvodnené posúdenie podstatného charakteru dotknutých odlišností.
- 51 Pokiaľ ide v druhom rade o šiesty napadnutý akt, Symvoulio tis Epikrateias konštatuje, že jeho platnosť je podmienená platnosťou piateho napadnutého aktu, a zrušenie piateho aktu teda musí pôsobiť aj zrušenie šiesteho.
- 52 Symvoulio tis Epikrateias sa však v tomto kontexte domnieva, že je potrebné preskúmať aj dôvod neplatnosti, podľa ktorého je odôvodnenie šiesteho napadnutého aktu poznačené nesprávnym právnym posúdením, keďže Saeitte nezohľadnila odbornú prax, na ktorú I. G. Askoxilakis poukázal. Vnútroštátny súd zastáva názor, že preskúmanie tohto dôvodu je potrebné preto, lebo určením otázok, ktoré bude musieť po zrušení napadnutých aktov príslušný vnútroštátny orgán preskúmať, sa presne vymedzia jeho povinnosti pri prispôbovaní sa súdnemu rozhodnutiu o zrušení týchto aktov a I. G. Askoxilakisovi tak bude, aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti konania, poskytnutá plná a účinná súdna ochrana.

- 53 V rámci preskúmania tohto žalobného dôvodu má vnútroštátny súd pochybnosti, pokiaľ ide o otázku, či práca I. G. Askoxilakisa v Ú.T.V. predstavuje „odbornú prax“, ktorú možno vziať do úvahy na účely uplatnenia článku 4 ods. 1 písm. b) smernice 89/48.
- 54 Za týchto okolností Symvoulio tis Epikrateias rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Zodpovedá pojem ‚odborná prax‘ uvedený v článku 4 ods. 1 písm. b) platnej smernice 89/48..., pojmu ‚odborná prax‘ definovanému v článku 1 písm. e) rovnakej smernice a možno pod týmto pojmom rozumieť prax, ktorá má tieto kumulatívne vlastnosti:

- a) dotknutá osoba ju nadobudla po získaní diplomu, ktorý jej umožňuje začať vykonávať určité regulované povolanie v členskom štáte pôvodu;
- b) bola nadobudnutá v rámci výkonu toho istého povolania, v súvislosti s ktorým dotknutá osoba podala žiadosť na základe smernice 89/48... (pozri pojmy ‚the profession concerned‘, ‚la profession concernée‘, ‚des betreffenden Berufs‘ použité v anglickom, francúzskom a nemeckom znení [uvedenej] smernice), a
- c) uvedené povolanie bolo vykonávané legálne, teda v súlade so znením a podmienkami príslušnej právnej úpravy členského štátu, v ktorom bolo vykonávané, takže nemožno zohľadniť prax nadobudnutú v tomto presne určenom povolaní v hostiteľskom členskom štáte predtým, ako bolo vyhovené žiadosti, pretože dotknuté



povolanie nemôže byť v hostiteľskom štáte legálne vykonávané predtým, ako sa žiadosti vyhovie [s výnimkou uplatnenia článku 5 tejto smernice, ktorý za určitých podmienok povoľuje – na účely dosiahnutia odborného vzdelania, ktoré nebolo absolvované v členskom štáte pôvodu – vykonávať v hostiteľskom členskom štáte povolanie s pomocou kvalifikovaného odborníka]?”

- 55 Uznesením predsedu Súdneho dvora z 3. februára 2009 boli veci C-422/09, C-425/09 a C-426/09 spojené na účely písomnej časti konania, ústnej časti konania a rozsudku.

## O prejudiciálnych otázkach

- 56 Zo spisov predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že každý z troch uchádzačov vo veci samej chce v Grécku vykonávať regulované povolanie na základe svojho povolenia na výkon zodpovedajúceho regulovaného povolania v inom členskom štáte. V prípade všetkých uchádzačov Saeitte konštatovala podstatné odlišnosti medzi ich vzdelávaním a prípravou a vzdelávaním a prípravou, ktoré za normálnych okolností predchádzajú výkonu zodpovedajúcich povolaní v Grécku, a preto dospela k záveru, že je potrebné stanoviť kompenzačné opatrenia, ako to vyplýva z článku 4 smernice 89/48.
- 57 Pri určovaní rozsahu týchto kompenzačných opatrení Saeitte usúdila, že prax, ktorú uchádzači vo veci samej získali, nemôže byť zohľadnená, pričom nepreskúmala, či ide o prax, ktorá by mohla úplne alebo čiastočne vyrovnáť uvedené podstatné odlišnosti.

- 58 Svojimi prejudiciálnymi otázkami, ktoré je potrebné preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate snaží zistiť, do akej miery je vnútroštátny orgán poverený uznávaním odborných kvalifikácií získaných v iných členských štátoch povinný pri určovaní prípadných kompenzačných opatrení zameraných na odstránenie podstatných odlišností medzi vzdelávaním a prípravou uchádzača a vzdelávaním a prípravou požadovanými v hostiteľskom členskom štáte, zohľadniť prax, ktorá by mohla uvedené odlišnosti úplne alebo čiastočne vyrovnáť.
- 59 V tejto súvislosti je na úvod potrebné konštatovať, že prax, ktorú v práci získali uchádzači vo veci samej, nemôže podľa informácií poskytnutých Súdnemu dvoru predstavovať „odbornú prax“ v zmysle článku 1 písm. e) smernice 89/48.
- 60 Tento výraz sa totiž vzťahuje, ako vyplýva z jeho definície v článku 1 písm. e) v spojení s článkom 1 písm. a), c) a d) rovnakej smernice, na výkon regulovaného povolania, ktorého začatie alebo vykonávanie predpokladá za normálnych okolností v zmysle zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení udelenie „diplomu“.
- 61 Prax získaná uchádzačmi vo veci samej pred udelením diplomu, z ktorého im vyplýva právo vykonávať dotknuté povolanie v členskom štáte, nemôže zahŕňať výkon takýchto regulovaných povolání. O taký prípad ide, najmä pokiaľ ide o prax, ktorú nadobudla V. S. Vandorou v Elf Oil a Pricewaterhouse Coopers, predtým ako sa stala členkou ACCA, ako aj pokiaľ ide o prax V. S. Giankoulisa v Elliniki Viomichania Alouminiou predtým, ako sa stal členom Institution of Mechanical Engineers v Spojenom kráľovstve.

- 62 Okrem toho v zásade nemožno za výkon regulovaného povolania považovať ani prácu vykonávanú v inom členskom štáte, v ktorom ešte nebolo získané povolenie na výkon tohto povolania, hoci už bol udelený diplom, z ktorého vyplýva právo vykonávať dotknuté povolanie v členskom štáte.
- 63 Prax, ktorú získala V.S. Vandorou v Pricewaterhouse Coopers v Grécku po tom, ako sa stala členkou ACCA, preto nemožno označiť za „odbornú prax“ v zmysle článku 1 písm. e) smernice 89/48. To isté platí, pokiaľ ide o prax, ktorú získal V.S. Giankoulis v Elliniki Viomichania Alouminiou po tom, ako sa stal členom Institution of Mechanical Engineers v Spojenom kráľovstve, ako aj o prax, ktorú získal I.G. Askoxilakis v Ú.T.V.
- 64 Z toho vyplýva, že z článku 4 ods. 1 písm. b) druhého pododseku smernice 89/48 nevyplýva nijaká povinnosť zohľadniť prax, akú majú uchádzači vo veci samej, ktorá nepredstavuje „odbornú prax“ v zmysle článku 1 písm. e) tejto smernice.
- 65 Je však potrebné zdôrazniť, že opatrenia prijaté podľa práva Únie musia byť v súlade so všeobecnými zásadami tohto práva, najmä so zásadou proporcionality. V tejto súvislosti vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, že pôsobnosť článku 4 smernice 89/48, ktorý výslovne povoľuje kompenzačné opatrenia, je potrebné obmedziť na prípady, keď sa tieto opatrenia ukážu ako primerané sledovanému cieľu (pozri rozsudky z 19. januára 2006, Colegio, C-330/03, Zb. s. I-801, bod 24, a zo 17. apríla 2008, Van Leuken, C-197/06, Zb. s. I-2627, bod 39).

- 66 Ako už Súdny dvor upresnil, účinné uplatňovanie základných slobôd garantovaných článkami 39 ES a 43 ES môže byť neodôvodnene obmedzené, ak príslušné vnútroštátne orgány poverené uznávaním odborných kvalifikácií nadobudnutých v inom členskom štáte neberú do úvahy príslušné vedomosti a kvalifikácie už získané uchádzačom, ktorý má v úmysle vykonávať na vnútroštátnom území povolanie, pričom prístup k tomuto povolaniu je v zmysle vnútroštátnej právnej úpravy podmienený diplomom alebo odbornou kvalifikáciou (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. mája 1991, Vlassopoulou, C-340/89, Zb. s. I-2357, bod 15, a z 8. júla 1999, Fernández de Bobadilla, C-234/97, Zb. s. I-4773, bod 33).
- 67 Predtým, ako príslušné vnútroštátne orgány určia kompenzačné opatrenia s cieľom vyrovnáť rozdiely medzi vzdelávaním a prípravou v členskom štáte pôvodu a vzdelávaním a prípravou v hostiteľskom členskom štáte uchádzača, je ich úlohou posúdiť, či vedomosti nadobudnuté uchádzačom, vrátane vedomostí nadobudnutých v hostiteľskom členskom štáte v rámci praxe, možno uplatniť na účely preukázania ovládania chýbajúcich vedomostí, ktoré hostiteľský štát vyžaduje (pozri v tomto zmysle rozsudky Vlassopoulou, už citovaný, bod 20; Fernández de Bobadilla, už citovaný, bod 33; z 13. novembra 2003, Morgenbesser, C-313/01, Zb. s. I-13467, bod 62, a z 10. decembra 2009, Pešla, C-345/08, Zb. s. I-11677, bod 41).
- 68 Prax získaná v priebehu výkonu dotknutého regulovaného povolania v členskom štáte pôvodu bude nepochybne na účely tohto posúdenia často najrelevantnejšia, čo plne odôvodňuje výslovné stanovenie povinnosti príslušného orgánu hostiteľského členského štátu, vyplývajúcej z článku 4 ods. 1 písm. b) druhého pododseku smernice 89/48, takúto prax zohľadniť.
- 69 Keďže však akákoľvek prax získaná v priebehu výkonu súvisiacich činností môže rozšíriť vedomosti uchádzača, je úlohou príslušného orgánu, aby zohľadnil akúkoľvek prax vhodnú na účely výkonu povolania, ku ktorému sa uchádzač usiluje získať

prístup. Príslušný orgán posúdi presnú hodnotu, ktorú je potrebné tejto praxi priznať podľa konkrétnych vykonávaných úloh, vedomostí získaných a uplatňovaných v rámci výkonu týchto úloh, ako aj zverenej zodpovednosti a stupňa nezávislosti dotknutej osoby.

70 V tomto kontexte je potrebné poukázať na to, že výkon činností spojených s regulovaným povoláním pod vedením osoby riadne kvalifikovanej v hostiteľskom členskom štáte a na jej zodpovednosť, často síce sám osebe nepredstavuje výkon dotknutého regulovaného povolania v tomto členskom štáte, ale dotknutá osoba tak získava relevantné vedomosti, ktoré majú istú hodnotu. Aj keď nemožno priznať rovnakú váhu legálne a nelegálne získanej praxi, ako uvádza aj Európska komisia, pravdou zostáva, že napriek obavám, ktoré vyjadrila na pojednávaní grécka vláda, takto vymedzený výkon povolania nemožno považovať za nelegálny, keďže za týchto okolností dotknutá osoba sama nevykonáva regulované povolanie.

71 Je potrebné dodať, že povinnosť zohľadniť celú relevantnú prax uchádzača neprestáva existovať z dôvodu prijatia smerníc týkajúcich sa vzájomného uznávania diplomov (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. septembra 2000, Hocsmán, C-238/98, Zb. s. I-6623, body 23 a 31; zo 16. mája 2002, Komisia/Španielsko, C-232/99, Zb. s. I-4235, bod 22, ako aj Morgenbesser, už citovaný, bod 58).

72 V duchu uvedených úvah je na položené otázky potrebné odpovedať v tom zmysle, že vnútroštátny orgán poverený uznávaním odborných kvalifikácií získaných v inom členskom štáte je povinný v zmysle článkov 39 ES a 43 ES pri určovaní prípadných kompenzačných opatrení zameraných na odstránenie podstatných odlišností medzi vzdelávaním a prípravou uchádzača a vzdelávaním a prípravou požadovanými

v hostiteľskom členskom štáte zohľadniť akúkoľvek prax, ktorá by mohla uvedené odlišnosti úplne alebo čiastočne vyrovnáť.

## O trovách

- <sup>73</sup> Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

**Vnútroštátny orgán poverený uznávaním odborných kvalifikácií získaných v inom členskom štáte je povinný v zmysle článkov 39 ES a 43 ES pri určovaní prípadných kompenzačných opatrení zameraných na odstránenie podstatných odlišností medzi vzdelávaním a prípravou uchádzača a vzdelávaním a prípravou požadovanými v hostiteľskom členskom štáte zohľadniť akúkoľvek prax, ktorá by mohla uvedené odlišnosti úplne alebo čiastočne vyrovnáť.**

Podpisy